

CSERKÉSZ – KÓSSZA – VÁNDOR ÖRÖKKÉ TARTÓ IFJÚSÁG A TERMÉSZETBEN

Absztrakt

– Radnai Fanni –

Itt mindenki megtalálja a helyét. Akár egy teljes életet is átszőhet a cserkészettel. Mit tanulnak a fiatalok és mit tanulhatunk mindannyian a cserkészettől és annak több mint százéves pedagógiai múltjából?

Mondani sem kell, hogy a mai és a huszadik századbeli fiatalok helyzete között rengeteg eltérés mutatkozik. A mesterséges intelligencia és globális problémák keresztüzében az oktatás tradicionális formája egyre kevésbé fenntartható. Gyakran felmerül a kérdés, hogyan és mire tanítsuk a fiatalokat, mi a megfelelő aránya az elméleti ismereteknek és gyakorlati tudásnak, s miként valósítható meg az „életre nevelés”. A cselekedve-, játszva tanulás fontosságát rendre hangsúlyozzák az oktatási szférában, ami a cserkészettel egyik alapvető pedagógiai eszköze és több mint egy évszázada segít a fiataloknak az élmény alapú tudásszerzéssel.

Az Egy jobb világért - 110 éves a magyar cserkészettel című kötet Székely Levente, az Ifjúságkutató Intézet vezetője és Réti Gergely, a Mathias Corvinus Collegium Közjogi Műhely kutatója, cserkészvezető szerkesztésében jelent meg a Magyar Cserkészszövetség megalapításának alkalmából. A cserkészettel a világ egyik legnagyobb ifjúsági mozgalma, közel 60 millió taggal büszkélkedhet. Magyarországon a legnagyobb ifjúságnevelő szervezetként tartják számon, több mint 15 ezer taggal és 220 csapattal szerte az országban.

A kötet egészen a cserkészettel alapításáig nyúl vissza, ami – mint sok más nagyszerű történet – egy karizmatikus személyiséggel kezdődött. Robert Baden-Powell „Bi-Pi”, a brit hadsereg altábornagya, miután megírta Cserkészettel fiúknak című könyvét és azt a gyakorlatba is átültette. Kezdeményezése hamarosan globális ifjúsági szervezettel alakult; hazánkban is szinte azonnal szárba szökkenett, - egészen a Rákosi korszakig működött. Ugyan 1946-ban a szervezetet betiltották, a lángot

a kommunizmus éve alatt tovább őrizték; míg az emigrációban nyíltan, az országon belül illegálisan működött a cserkészmozgalom. A rendszerváltást követően újjáalakultak intézményi keretei: a Magyar Cserkészszövetség és a Magyar Cserkészszövetségek Fóruma.

A magyar cserkészettel a 110 év alatt mindvégig képes volt megtartani keresztény értékeit, míg más országokban ezek jellemzően háttérbe szorultak. A vallás napjainkban is igen jelentős szerepet kap a mozgalom életében, ugyanis a legtöbb csoport hazánkban valamely egyházközséghez kötődik, aminek tagjai gyakran segítik a fiatalok lelki és érzelmi nevelésében.

Az ifjúsági szervezetek mindennapi problémáival azonban a cserkészettel is a mai napig szembesül, beleértve a fiatal felnőttek szervezetben tartását és az új tagok toborzását.

Toborzás napjainkig

Minden ifjúsági szervezet számára meghatározó döntés, hogy hogyan toborozzon új tagokat, hogyan legyen vonzó a fiatalok számára. Az önkéntességre való motiváció a fiatal korosztályok között is jelentősen különbözhet, hiszen nem mindegy, hogy egy középiskolás diákot vagy egy dolgozó fiatal felnőttet szeretnének bevonni a szervezetbe. A könyv szerzői úgy látják, hogy a mai 26–29 éves korosztályt úgy lehet önkéntességre hívni, ha olyan szakmai irányú feladatokkal szólítják meg őket, amit később is fel tudnak használni tapasztalatként.

A felnőttkorú cserkészeknél azt figyelték meg, hogy fiatalabb társaiknál kevésbé motiváltak az önkéntes tevékenységek iránt. Ha mégis lelkesednek valamiért, akkor az a társadalmi ügyekért való kiállás, a segítség, valamint a közösségélmény átélése.

A cserkészlet toborzási területén már a kezdetektől fontos volt, hogy az ismerősök, rokonok, barátok egymásnak ajánlják a tagságot. Angliában az első cserkész-csapatok is ennek megfelelően, gombaszerűen növekedtek, annak hatására, hogy a fiatalok egy megadott minimum taglétszámhoz igazodva csapatokba rendeződtek. Magyarországon ez némileg másképp ment végbe. A szerveződés először egyházi-, iskolai vonalon indult el, tehát intézményi kereteken belül gyarapodtak a csapatok. Hazánkban ma is nehézséget jelent, hogy Budapesten összpontosul a cserkészmozgalom, és például keleten jelentősen kevesebb a csapatok száma: "... két Budapest-központú cserkészkerület a tagságnak körülbelül 70 százalékát teszi ki."

A cserkészletnek előnye, hogy a fiatalok már elsős kortól csatlakozhatnak, és a gyerekek, ahogy egyre idősebbek lesznek, különböző intézményi szerepekbe kerülnek ((kis) cserkész, kósa, vándor, cserkészvezető), csökkentve ezzel a lemorzsolódást.

Mire jó a cserkészlet?

Hogyan is kell elképzelni a cserkészletet? Mennyire hasonlítanak az amerikai filmekben megjelenített, a természetben túrázó, tűz körül mesélő, jellegzetes egyenruhás fiatalokra?

És mégis miért lehet vonzó a magyar ifjúság számára az egyházi kötődésű cserkészlet, főleg akkor, ha életük során látszólag egyre inkább háttérbe szorul a vallás, mint intézmény?

A cserkészlet egyik vonzó ereje, hogy az iskolai környezethez képest itt a fiatalok sokkal bizalmasabb kapcsolatot alakíthatnak ki vezetőikkel és társaikkal. Megismerhetik azon kortársaikat, akik különböző szociális háttérrel rendelkeznek, az így kialakult csapatokban pedig a szabadban dolgozva kevésbé érvényesülnek az őket elválasztó különbségek. Emellett nagy hangsúly helyeződik a magyar népi kultúra, hagyományok és értékek megismerésére, például népdalokon, népi mestersegeken, népművészetben vagy épp a magyar szépirodalmi alkotásokon keresztül.

A cserkészlet ereje tanító módszereiben szintén megnyilvánul; betöltésének időszakában a pedagógusok ezeket továbbra is felhasználták az iskolákban, segítségül hívták a cselekedve tanulást és az élménypedagógia elemeit.

A kötet végén, egy különösen személyes szakaszban a Magyar Cserkészszövetség Országos Elnökségének beszámolóit olvashatjuk jövőbeli kilátásairól, jelenlegi megpróbáltatásairól, továbbá arról, hogy mit is ad számunkra a cserkészlet ma.